

BERICHT VAN ONDERWEG

H.W. van den Beukel
Vught, juni 1988

INHOUD

	Pag.
1. INLEIDING	2
1.1. Een andere tijd met andere belevingsvormen	2
1.2. De structuur van het behandelde	4
2. ONZE VADER, DIE IN DE HEMELEN IS UW NAAM WORDE GEHEILIGD	5
2.1. God, onze vader	5
2.2. Hemel, hemelen en het tegenbeeld: hel	6
3. HET KOMENDE RIJK; GODS WIL EN ONZE WIL	9
4. GEEF ONS HIER ONS DAGELIJKS BROOD EN VERGEEF ONS ONZE SCHULDEN ZOALS WIJ DEGENEN VERGEVEN DIE JEGENS ONS TEKORT SCHIETEN	11
4.1. Betekenis en begrenzing van ons leven; reïncarnatie?	11
4.2. Geef ons hier ons dagelijks brood	12
4.3. Vergeef ons onze schulden, zoals wij degenen vergeven die jegens ons tekort schieten	12
4.3.1. Schulden	12
4.3.2. Vergeven door wie	13
4.3.3. Met gelijke munt en voorwaardelijk?	13
5. DE VERZOEKING EN HET VERLOSSEN VAN DE BOZE	14
5.1. De verzoeking	14
5.2. Verlossen van de boze	14
5.2.1. De boze	15
5.2.2. Het boze	15
6. WANT UW KONINKRIJK IS ER EN UW KRACHT EN HEERLIJKHEID VOOR EEUWIG	17
6.1. Het rijk dat er al is	17
6.2. Uw kracht en heerlijkheid zijn realiteit	17
6.3. Voor eeuwig	18
6.4. Om Jezuswil	18
7. TOT SLOT	19
BIJLAGE: Enige literatuur	20

1. INLEIDING

De aandrang om deze pagina's te schrijven is niet zomaar plotsklaps uit de lucht komen vallen. Al sinds enige jaren voel ik af en toe een opwelling om mijn ideeën, mijn gewijzigde inzichten, mijn veranderende levensbeschouwing eens wat meer geordend op papier te zetten. Om als het ware een pas op de plaats te maken. Een poging om te overblikken welke weg ik de laatste jaren aan het afleggen ben en waar ik nu sta ten opzichte van mijn achterland, vertrouwde instituties en mijn directe omgeving. Als dat überhaupt al mogelijk is. Want al schrijvende knaagt meteen ook al de twijfel of zo'n poging eigenlijk niet neerkomt op het willen vatten van iets ongrijpbaars, het willen vastleggen of beschrijven van bijvoorbeeld "een kubieke meter sfeer op een zeker moment".

Toch heb ik maar gevolg gegeven aan mijn aandrang, benieuwd in hoeverre er een samenhangend beeld uit tevoorschijn zou komen.

In het verleden heb ik wel vaker over deze onderwerpen de pen opgepakt, maar dan ging het toch veelal om fragmentarische, korte beschouwingen over op zich zelf staande onderdelen. De wens om een meeromvattend overzicht uit te werken kwam ook enkele keren eerder niet verder dan een zich in details verliezend begin en een niet boven de materie uitkomen, waar alles met alles samenhangt.

Maar geleidelijk aan is de ontwikkeling in mijn denken voortgegaan, is er meer afstand gegroeid ten opzichte van bepaalde ideeën, is er meer vorm ontstaan en soms ook meer overtuiging in ideeën die aanvankelijk alleen nog vage, nauwelijks onder woorden te brengen vermoedens waren.

Daarnaast is er de gegroeide behoefte om deze veranderende belevingswijze beter bespreekbaar te maken. In ieder geval in eigen directe omgeving. Maar ook merk je, dat nogal wat mensen deze zelfde weg gaan en in het aarzelend zoeken ook behoefte hebben aan herkenning en aan gedachtewisseling over die veranderende inzichten en belevingswereld.

Persoonlijk voelde ik de nodige schroom om mijn ideeën - eerder nog vermoedens, twijfels en vaag aangevoelde nieuwe denkrichtingen dan een duidelijke nieuwe overtuiging - in het begin openlijk uit te spreken vanuit de idee, dat je als ouders duidelijk hoort te zijn. En ik zou met mijn zoeken de meegegeven ideeën uit kerk en school relativeren en op losse schroeven zetten zonder er al iets duidelijk met overtuiging voor in de plaats te kunnen zetten. Het gevolg was dat in gezinsverband gedachtewisseling en uiten van geloofsbeleving min of meer taboe werd en de kwestie van wel/geen of wat voor geloofsbeleving een puur persoonlijke aangelegenheid. Daarbij er min of meer van uitgaand dat ieder gezinslid op eigen manier zou doorgaan met datgene wat in het verleden in kerk en op school werd aangereikt. Nu vraag ik mij wel eens af - en mogelijk meerderen in eenzelfde situatie met mij - of het niet beter was vragen, twijfels en vermoedens mee te geven dan het te laten bij de ogenschijnlijke duidelijkheid van het meer officiële, in bredere kring vanouds beledene van kerk en school. In ieder geval hoop je nu voldoende duidelijk overgebracht te hebben, dat het persoonlijk bezig zijn met een doorleefde levensovertuiging zeer belangrijk is.

1.1. Een andere tijd met andere belevingsvormen.

We staan op veel terreinen op een breukvlak in een overgang naar een andere periode. Daarin passen veel vroegere structuren en denkbeelden niet (goed) meer en behoeven aanpassing, verdere ontwikkeling dan wel vervanging door vernieuwde zienswijzen en structuren of vernieuwde verwoording.

Zo voel ik mij nu in de enigszins verwarde, met tegenstrijdigheden gepaard gaande situatie, waarin ik:

- mijzelf een bewust religieus mens weet
- kennelijk niet goed in staat ben mijn kinderen een duidelijke levensovertuiging mee te geven
- mijzelf gevoelsmatig op steeds grotere afstand van mijn kerk en daarmee verbonden omgeving (maatschappelijke en andere organisaties en groeperingen) voel komen, ondanks mijn rationele mening dat een pluriforme kerk onderdak geeft aan vele schakeringen. Daarbij voel ik op

dit moment nauwelijks enige aandrang om daar tegenin te gaan en "orde op zaken te stellen", maar veeleer de neiging om de ontwikkelingen voorlopig maar enigszins ook hun eigen gang te laten gaan tot zich nieuwe patronen beginnen te vormen.

- ten eerste overtuigd ben dat wij allen behoefte hebben aan levende kaders voor onze geloofsbeleving ook in wisselwerking met anderen.
- evenzeer overtuigd ben, dat hiervoor in de toekomst nieuwe kaders zullen ontstaan (kerken?, bewegingen?, lossere verbanden?), maar nog geen enkel idee heb of vanuit de oude structuren vernieuwde zullen groeien of dat deze op totaal andere wijze zullen ontstaan vanuit nu nog nauwelijks te bevroeden richting.

Misschien moeten we wel meer af van de vertrouwde opvatting van een kerk als gemeenschap van mensen met dezelfde geloofsovertuiging, verenigd rond gemeenschappelijk onderschreven geloofsbelijdenis en leerregels (is dat niet specifiek westers?). Gaat dat niet uit van de veronderstelling, dat je eigenlijk allen in dezelfde fase van denken en ontwikkeling verkeert? En dat je allen als groep in hetzelfde tempo ontwikkelt?

Moeten we niet meer wennen aan het inzicht, dat toch uiteindelijk eenieder zijn eigen persoonlijke ontwikkeling doormaakt?

Naar mijn idee speelt hierin mee, dat vroeger de samenleving en de gehele wereld veel meer gecompartmenteerd waren, opgebouwd uit geïsoleerde, nauwelijks met elkaar in contact staande groepen en gemeenschappen: landen, volken, culturen, geloofsrichtingen, zuilen; en dat mondiaal, landelijk, regionaal en plaatselijk. Die compartimentering is doorbroken door de toegenomen communicatie, economische verwevenheid, persoonlijke mobiliteit, beschikbaar gekomen tijd die niet meer persoonlijk voor de eerste levensbehoeften nodig is, educatie en de meer en meer met elkaar verweven rakende mondiale samenleving in vooral de laatste decennia in een zeer hoog tempo door gemeenschappelijke ervaringen.

Het ontstaan van landen uit veel kleinere verbanden vond in Europa ruwweg plaats tussen de middeleeuwen en de eerste wereldoorlog, in Amerika vanaf omstreeks 1800, terwijl het in Afrika eigenlijk pas vanaf het midden van deze eeuw goed op gang is gekomen. Het mondiale denken is eigenlijk nog maar net op gang aan het komen gedurende de laatste decennia door het ervaren van een mondiale samenhang in bijvoorbeeld de economische crisis en de tweede wereldoorlog tijdens de dertiger en veertiger jaren. Maar ook door meer psychologische effecten van bijvoorbeeld het voor het eerst waarnemen van onze eigen planeet vanuit de eerste ruimtevaartuigen. Soortgelijke effecten gingen uit van de gemeenschappelijk gevoelde dreiging van "de bom", door de groeiende inzichten met betrekking tot milieuvervuiling, beperkt beschikbare grondstoffen en een samenhangend ecosysteem (de tropische regenwouden in Brazilië die door hun longfunctie invloed hebben op mijn omgeving).

Je zou kunnen zeggen, dat de mensen vroeger veel meer binnen de belevingswereld van hun eigen groep(en) leefden en ook niet of nauwelijks buiten die horizon keken. Met het gevolg, dat de mensen ook veel makkelijker (waarschijnlijk ook wel ogenschijnlijk) op eenzelfde lijn verkeerden qua denken. In het huidige proces, dat waarschijnlijk nog wel tot het eind van deze eeuw zal voortduren, breekt door de onderlinge confrontatie van allerlei culturen en denkrichtingen mogelijk een nieuw en verder genuanceerd bewustzijn door met oog voor een meeromvattend beeld met vele schakeringen. Daarbinnen ontwikkelt ieder zijn eigen persoonlijke opvattingen op basis van de meest aansprekende denkrichtingen, eigen ervaringen en inzichten.

Is er misschien ook verband met het feit, dat je vroeger bij van het algemeen gangbare afwijkend gedrag al snel als zonderling betiteld en buiten de groep gesloten werd, terwijl het nu als veel vanzelfsprekender ervaren wordt dat iemand zelf zijn eigen invulling geeft aan manier van leven, uitdossing, denken, enz. Het wordt nu misschien eerder vreemd gevonden als iedereen hetzelfde zou zijn.

Misschien is in de toekomst het gemeenschappelijke niet zozeer een bepaalde kerk of stroming, maar meer een structurering op basis van het inzicht dat toch ieder mens een religieuze of levensbeschouwelijke kant aan zijn bestaan heeft. Maar de invulling daarvan is zeer individueel bepaald en nauw samenhangend met ieders persoonlijke ontwikkeling. Waarbij ook een groeiend bewustzijn hoort te komen, dat onderontwikkeling op dat gebied ongezond is en aandacht voor die kant van het bestaan net zo belangrijk is als aandacht voor voeding en lichaamsbeweging.

1.2. *De structuur van het behandelde*

Ik zei hiervoor al, dat het moeilijk is om op een overzichtelijke manier je denken weer te geven, omdat je bij het weergeven van een idee vanwege de samenhang met andere dingen eigenlijk tegelijk ook tien andere ideeën zou moeten verduidelijken.

En bovendien, omdat het een moeilijk grijpbaar, bewegend geheel is, voortdurend in ontwikkeling. Je ervaart steeds sterker, dat er niet Een Waarheid is, maar eerder een ontwikkeling naar meer inzicht. Tenminste.... als je zoekt, als je er mee bezig bent. Want anders is het dood tij, stilstand, verstarring.

Om enige ordening in de te behandelen ideeën aan te brengen, zal ik als raamwerk het Onze Vader hanteren en de daarin naar voren komende begrippen als leiddraad nemen. Als uitgangspunt voor becommentariëring met mijn eigen persoonlijke opvattingen biedt dat gebed een redelijk compleet beeld en goed bruikbaar kader voor het weergeven van mijn denken en beleven.

In de hierna volgende persoonlijke versie van het Onze Vader slaat de nummering bij de verschillende strofen op de corresponderende hoofdstukken.

- (2) Onze Vader, die in de hemelen is.
Uw naam worde geheiligd.
- (3) Uw koninkrijk kome.
Uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
- (4) Geef ons hier ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden, zoals wij degenen vergeven die jegens ons tekort schieten.
- (5) Leer ons zonder vooroordeel omgaan met anderen
en laten we ons niet laten meeslepen of in beslag laten nemen door onbelangrijke of minder belangrijke dingen
of door op onze persoon gericht denken of handelen.

Verlos ons van het boze,
het beperkte, eenzijdige, bekrompene, zelfzuchtige, kortzichtige.

- (6) Want Uw koninkrijk IS er
en Uw kracht
en heerlijkheid

voor eeuwig.

Om Jezuswil, amen.

2. ONZE VADER, DIE IN DE HEMELEN IS UW NAAM WORDE GEHEILIGD

2.1. God, onze vader

Met het ons richten tot onze Vader vallen we meteen met de deur in huis: ons Godsbeeld.

Wat stel ik mij voor bij onze Vader, mijn Vader, God?

Ook vroeger al waren daar in mijn beleving twee kanten aan te onderkennen. Enerzijds de persoonlijke relatie van God de Vader met jouzelf, zijn kind/schepsel, en anderzijds het meer onpersoonlijke, rationele beeld van God als de schepper van de hele wereld.

Voorals mijn voorstelling van die tweede kant is met het volwassen worden veel verder ontwikkeld, genuanceerder geworden en heeft meer diepte gekregen.

God is voor mij - zowel rationeel als in het persoonlijke beleven - inderdaad "de alfa en de omega", maar nu kan ik mij daar duidelijker iets bij voorstellen dan vroeger. God is voor mij:

- a. de oorsprong van de hele kosmos, de oerkracht waaruit de hele schepping is ontstaan en nog ontstaat;
- b. maar tegelijk ook het al, waar wij altijd in opgenomen zijn en onderdeel van uitmaken in het verleden, in het nu en in de toekomst en
- c. de bestemming, waar wij allen en de hele schepping weer in uitmonden met het volvoeren van onze ontwikkelingsgang.

Een belangrijk element was daarin voor mij ook het ineenvloeien in een samenhangend concept van mijn opvatting van God als geest, geestelijk begrip uit een geestelijke, religieuze wereld met mijn beeld van de schepping, mijn meer natuurwetenschappelijke wereldbeeld.

Zonder dat op een natuurwetenschappelijk verantwoorde manier te kunnen omschrijven komt mijn idee er in ruwe trekken op neer, dat alles energie is. En alle dingen, zowel geestelijke (bijvoorbeeld gedachten) als materiele (bijvoorbeeld steen, hout, levende vormen), energie betreffen, neergeslagen in vormen met respectievelijk hogere of lagere trillingsgetallen en golflengtes. Ongeveer zoals water in de vorm van vloeistof, als ijs of als verdampt gas verschillende verschijningsvormen zijn van hetzelfde.

God is in mijn voorstelling de Algeest, de Alziel met een Albewustzijn. Daaruit kunnen zich afzonderlijke geesten of zielen individualiseren, verzelfstandigen met ook een individueel bewustzijn. Naarmate het individuele bewustzijn zich meer op zich zelf concentreert, in zich zelf afzondert en zich minder zijn afkomst realiseert, zijn verwantschap met het grotere geheel, worden het meer op zich zelf staande entiteiten.

Een goddelijke eigenschap van alle geesten/zielen is het scheppingsvermogen: denken, willen, ergens een voorstelling van kunnen maken. Zoals Cayce niet nalaat te benadrukken: "Mind is the builder". Eerst het idee, de gedachte, het ontwerp en vervolgens de vormgeving in de realiteit van bijvoorbeeld een organisatie, een gebouw, een aardewerken pot, een machine, een hele wereld. Naarmate de menselijke ziel zich meer verliest in het "scheppingsspel" in deze materiele wereld, is het bewustzijn van zijn goddelijke komaf en onderlinge verwantschap met de andere schepselen steeds verder verdrongen. Maar hoewel je bij een bevroren hagelkorrel niet zo direct aan de oceaan zult denken, is er toch evenzeer die relatie als bij een regendruppel, het water uit de kraan of de druppels van de uiteenspattende golven in de branding.

Naast het veranderde beeld van God als centraal en tegelijk allesomvattend punt van de natuurwetenschappelijke kosmos is het inzicht gegroeid, dat de God van mijn opvoeding, de God van de Christenen en de Joden, dezelfde is als de God van de Kabbalah, Allah van de moslims, Vishnu/Krishna van de Hindoes, Quetzalcoatl van de Indiaanse volken, Ra van de Egyptenaren, de God die bij vele volkeren onder andere benamingen en voorstellingen centraal stond of staat.

Naarmate mijn wereldbeeld zich ontwikkelde - dat is zowel het natuurwetenschappelijke wereldbeeld als het kennismaken met meer wijzen van religieus denken in verschillende tijden en op verschillende

plaatsen in de wereld - groeide ook mijn overtuiging, dat het allemaal ging om meer of minder duidelijke uitdrukkingen van eenzelfde God, de God van het Een en het Al ("the Lord of One" zoals Cayce hem noemt). Ook al zullen vele mensen tegenwerpingen maken, dat "dit element in dit Godsbegrip in dat andere ontbreekt of dat een volgend aspect elders toch heel anders is of dat het Boeddhisme geen Godsbegrip kent, etc.", in de grond van de zaak kom je dezelfde patronen toch overal weer tegen.

Sterker nog, al die verschillende schakeringen werkten bij mij versterkend en verdiepend op elkaar in. Daarmee bedoel ik, dat bepaalde abstracte of verstarde ideeën uit mijn traditioneel Christelijke denken ineens gingen leven of een veel diepere en meer genuanceerde betekenis kregen of een veel meer levende verbinding met of inpassing in mijn dagelijkse denken juist door die kennismaking met benaderingen vanuit een andere belevingswereld.

De manier waarop wij ons een beeld over God vormen is altijd in relatie tot onszelf, vanuit onze menselijke bril bekeken. Dat houdt daarom onlosmakelijk tegelijk ook een opvatting in over onszelf, onze positie ten opzichte van God. En wanneer we stilstaan bij onszelf hier in onze relatie tot God komen we onvermijdelijk ook terecht bij onze opvatting over het begrip hemel.

2.2. Hemel, hemelen en het tegenbeeld: hel

In het beeld van mijn jeugd was de hemel toch wel enigszins plaatsgebonden: immers, een soort verblijfplaats "daarboven". En daarnaast een mengsel van een geestelijke wereld met de gelukkige zielen van alle overledenen die in de hemel gekomen waren enerzijds en anderzijds ook wel weer een wat materiële, paradijselijke voorstelling als van de oude platen. Op die platen zag je een soort luilekkerland waar eten en drinken er voor iedereen zomaar waren en een rozige vredessfeer, waarin een argeloze kleuter met een sissende slang kon zitten spelen onder het vredig-luie toezien van een soezende leeuw.

Nadat die beelden bij de categorie sprookjes en poëzieplaatjes gingen behoren, was ik vervolgens een hele tijd blanco op dit punt: er kwam eigenlijk niets voor terug. Ik kon me er geen idee bij vormen.

De daarbij behorende tegenhanger van de hel is naar mijn idee het smeugst weergegeven door Jeroen Bosch, maar dergelijke voorstellingen hebben bij mij nooit zo'n reële plaats gehad. Ik kon me er eigenlijk allemaal niets bij voorstellen.

Geleidelijk is dat gaan veranderen, toen ik meer een verband ging zien met het bewustzijn, het "bewust zijn" en vooral de verschillen daarin. Bijvoorbeeld verschillen in reikwijdte: van kleine horizon tot een heel ruim bereik en in verschillende nuanceringen van grof tot fijn. Of verschillen van richting: datgene waarop het bewust zijn gericht is en de onmogelijkheid om op meer dingen tegelijk gericht te zijn; de vaagheid of helderheid en de chaotische onrust van het voortdurend van onderwerp naar onderwerp verspringen of de stabielere rust van de concentratie op een bepaald onderwerp.

Ons vermogen tot bewust zijn ontwikkelt zich gedurende ons leven tot een steeds ruimer bereik van:

- eenvoudig, oppervlakkig, zwart/wit tot verfijnd, genuanceerd en diepere verbanden ziend
 - een beperkte horizon tot een steeds groter terrein met een ruimere horizon overziend
 - lager grofstoffelijk, materieel, fysiek tot hoger geestelijk.
- Ons bewustzijn kan zich bewegen op een golflengte met een laag trillingsgetal tot golflengtes met een steeds hoger trillingsgetal naarmate het bereik zich verder ontwikkelt.

Een andere impuls voor mijn huidige manier van zien werd gevormd door de uitleg van iemand, dat in de Arabisch-Oosterse wijze van denken het begrip hemel niet alleen een zo specifiek, verheven betekenis heeft als het dat in het Christelijke westen heeft gekregen, maar ook een wat algemenere betekenis heeft. In die betekenis duidt het op "het uiteindelijke ontwikkelingsstadium, de bestemming die eigenlijk al in de huidige zijnstoestand besloten ligt". Zoals de bloeiende bloem eigenlijk al in de knop besloten ligt.

Door deze twee ideeën (de verschillende staten van bewustzijn en de ontwikkeling daarin enerzijds en de betekenis van hemel als voleinding, volgroeide eindbestemming anderzijds) is de hemel voor mij eerder een staat van bewustzijn, bewust zijn, geworden dan een plaats elders. Een staat van zijn waarin wij onze volgroeide staat van bewust zijn en inzicht hebben bereikt, waarin wij weer een worden met God, het nirwana, het hogere brahman.

Dit houdt in: een ontwikkelingsgang die onze individuele ziel doormaakt, maar die pas echt voleindigd is als de hele mensheid zijn eigen wezen hervonden heeft, zich de verwantschap met elkaar en de eenheid met God weer bewust is. Een ontwikkelingsgang, waarin de mensheid de weg gewezen wordt door Jezus Christus en andere incarnaties van Hemzelf en van anderen als bijvoorbeeld Enoch, Melchizedek, Jozua, Krishna, Buddha, Mohammed en bodhisatva's, die wel al de verlichte staat hebben bereikt maar toch in alle tijden van duisternis weer op aarde incarneren om de mensheid in zijn ontwikkelingsgang te helpen.

Naast deze aardse wereld is er - nu al en eeuwig - de hemel, of beter het rijk der hemelen, de werelden op een hoger niveau van geestelijk bewustzijn dan nu hier op aarde. Ik kan mij daar ook geen al te duidelijk beeld van maken. Ik stel het me zo voor, dat er verschillende rijken zijn waaronder zouden kunnen vallen:

- rijken van hogere wezens dan de mensen, zoals bijvoorbeeld de engelen
- ontwikkelingsstadia die een ziel doormaakt, zoals bijvoorbeeld de fasen gekoppeld aan de verschillende planeten. Deze opvatting kom je ondermeer tegen bij de Rozenkruizers.
- de geestenwereld of de stadia waarin onze ziel verkeert tussen twee incarnaties.

Zo ook is voor mij de hel een soort hemel, maar dan in het negatieve, in een lage staat van bewustzijn en geestelijke ontwikkeling, ver verwijderd van het bewustzijn van onze eenheid met God en onze onderlinge verwantschap. Ook dit kan zich zowel uiten tijdens ons aardse bestaan als in niet-aardse werelden.

Hiervoor noemde ik al, dat het ineenvloeien in een meer samenhangend concept van mijn geestelijk-religieuze wereldbeeld en mijn rationeel-natuurwetenschappelijke wereldbeeld samenhang met de ontwikkelende zienswijze, waarin natuurwetenschappelijke en geestelijke vormen in elkaar overlopen in een doorlopende reeks energievormen in verschillende zijnstoestanden met verschillend trillingsgetal, golflengte.

Naast deze ontwikkeling in mijn denken is nog een ontwikkeling van invloed geweest op mijn veranderende opvattingen over de hemel. Dit betreft de veranderde idee van tijd en daarmee ook de visie op het eigenlijk onlogische beeld van een eindige, beperkte schepping als onderdeel van de oneindige God en de aardse, eindige tijd gelijktijdig deel uitmakend van de eeuwigheid.

Zonder nu als leek een echt uitgewerkte, natuurwetenschappelijk verantwoorde verbinding te kunnen leggen, zie ik toch voor mijzelf intuïtief en globaal als een aannemelijke brug de door de relativiteitstheorie veranderde opvattingen van tijd en ruimte. De "zachtgeworden" absolute tijd en ruimte, aan veranderingen onderhevig afhankelijk van de positie, het kader van waaruit je kijkt.

Datzelfde relatieve van tijd en ruimte ben ik ook gaan ervaren door het inzicht, dat je vanuit verschillende staten van bewustzijn werelden kunt overbruggen, werelden van nieuwe facetten en diepten kunt toevoegen of afsluiten bij beschouwing van eenzelfde verschijnsel afhankelijk van het bewustzijnsniveau van waaruit je het beschouwt. Denk in dit verband ook bijvoorbeeld aan de vervormingen van de zogenaamd absolute werkelijkheid in psychedelische ervaringen met behulp van bewustzijnsverruimende drugs. Of aan de verrassend uiteenlopende reeks beelden, die je krijgt wanneer je de waarnemingsafstand tot je onderwerp loodrecht omhoog of omlaag telkens met een factor 10 vergroot of verkleint (variërend van een beeld uit de ruimte tot een microscopisch klein beeld in het weefsel van je onderwerp; en dat is nog steeds zogenaamd hetzelfde onderwerp).

De verschijnselen zoals wij ze ervaren worden bepaald door de mogelijkheden en beperkingen van onze waarnemingszintuigen en door de manier waarop de waarnemer ze duidt vanuit zijn gezichtspunt. Een voorbeeld: een vervelend voorval kan een kind tot grenzeloos verdriet brengen, ontoestbaar; het neemt zijn hele kinderwereld in beslag. De ouder die het van een afstand beschouwt (vanuit een ruimere wereld en tijdshorizon) kan het plaatsen als een weinig betekenend iets en troosten door bijvoorbeeld ook op andere dingen te wijzen, andere aspecten bewust te maken. Als de ouder daarentegen zich door medelijden mee laat trekken in dat kinderverdriet, laat deze zich (zijn bewuste zijn) als het ware ineenschrompelen, opgaan in dat kleine wereldje. Dan is datzelfde voorval voor hem iets heel anders.

Het maakt veel uit of je van binnen uit (als onderdeel van, geheel opgaand in) iets beschouwt, ervaart of dat je datzelfde verschijnsel van buitenaf op enige afstand beschouwt vanuit een ander tijd en ruimte kader.

Alle verschijnselen zijn letterlijk relatief, relatie-bepaald en afhankelijk van waaruit je ze beschouwt en beleeft:

Zo kan een probleem mij een maagzweer bezorgen, met mij aan de haal gaan als ik mij er helemaal in onderdompel, erin opga. Maar ik kan datzelfde probleem ook als een interessante probleemstelling zien, als een van de vele interessante dingen in het leven. En dan is het iets heel anders.

Laten we na deze meer abstracte, technisch-rationele benadering dan nu in het volgende hoofdstuk eens stilstaan bij wat ik me in die hemel inhoudelijk voorstel in verhouding tot ons bestaan hier op aarde.

3. HET KOMENDE RIJK; GODS WIL EN ONZE WIL

"Het leven is verrukkuluk"
"De schitterende natuur"
"In wat voor vreselijke wereld leven wij?"
"Ik wou dat ik nooit geboren was"
"Hij is in de zevende hemel"
"Wat een doffe, uitzichtloze ellende"
"Het land waar het leven goed is"

En zo kennen we er meer. Allemaal kenschetsen van het leven, ons bestaan, onze wereld. Erg afhankelijk van het moment. En erg afhankelijk van het standpunt van waaruit je kijkt, van wat je allemaal in je blikveld betreft.

Kun je in de grillige spelingen van het lot - in de natuur of in het chaotische gedrag van mensen of van landen - spreken van samenhangen? Van wetmatigheden, natuurwetten of andere wetten zoals die in bepaalde rijken gelden of dat nu een dierenrijk of een menselijk koninkrijk is?

Naarmate ik ouder werd, vanuit meer ervaringen kon kijken, dieper inzicht begon te krijgen, kreeg de werkelijkheid meer dimensies voor mij. Naarmate ik meer en meer nuanceringen leerde onderscheiden en meer en meer wezenlijke werkelijkheden en verbanden achter de realiteit begon te ontdekken, begon ik duidelijker te beseffen, dat de diepere werkelijkheid achter de werkelijkheid hetzelfde is als wat wel het Koninkrijk van God wordt genoemd. De werkelijkheid, waarin God als wortel en als allesomvattend wezen de samenhang bepaalt en waarin hij als een soort koning de geldingskracht geeft aan het patroon van natuurwetten en wetmatigheden, dat in zijn rijk werkzaam is. Ofwel op een manier gezegd: het rijk waar Gods wil wet is. Of op een andere manier: de opvatting van een kosmos, die voortkomt uit eenzelfde grondkracht en met vaste natuurwetten.

Dat Koninkrijk van God zie ik niet als een hemels rijk buiten en los van het aardse bestaan, alsof uiteindelijk alleen het leven na de dood zou tellen en niet het leven hier. Ook zie ik het niet als het aardse bestaan, dat wij met elkaar uitsluitend binnen de termen van het aards-materiële moeten opbouwen tot een soort door God bedoelde betere wereld.

Zoals ons zijn breder en meeromvattend is dan alleen ons tijdelijke, aardse bestaan met onze begrensde inzichten en mogelijkheden, zo zie ik Gods rijk zowel op het niet-aardse als op het aardse bestaan slaan. Het houdt tegelijkertijd in zich een dieper en wezenlijker zijn in relatie tot God boven de tijden, waarin de ervaringen in aardse incarnaties hun eigen plaats hebben.

Het rijk der hemelen, waar Gods wil al volledig tot uiting komt door inzicht en bewustzijn, zowel als de wereld op aarde die nog volop in ontwikkeling is om zichzelf te vinden. In de aardse wereld komen Gods wetten uiteindelijk wel degelijk tot gelding, maar worden zij aan alle kanten nog weerstreefd door chaotische en op zichzelf gerichte individualiteiten en waarden.

In die zin kun je zowel spreken van Gods rijk dat er al is, nu en eeuwig, als van het komende rijk in zoverre het hier op aarde nog door moet breken. Ook hier op aarde is het er in wezen al. Gods wetten zijn hier ook al van kracht en werkzaam. Naarmate dat bewustzijn meer tot ontwikkeling komt en naarmate de chaotische, kortzichtige, eigengerichte individualiteiten meer in harmonie met Gods wil en hun eigen bestemming gaan functioneren, zal Gods rijk ook op aarde meer manifest worden, zal er sprake zijn van de hemel op aarde.

Wat is dan die wil van God, de wet van zijn rijk?
En hoe komt ons gedrag - als uitkomst van onze wil of niet bewust gewild - daarmee overeen of niet?

Die grondwet in de hele schepping zie ik als:

Zoek de harmonie met de wil achter/het wezen van de schepping, van de kosmos

en: behandel een ander zoals jezelf behandeld wilt worden (of omgekeerd: behandel anderen niet zoals je zelf niet behandeld wilt worden).

Dat is wat ik versta onder wat in de Bijbel wat anders is geformuleerd en ook wel het Liefdegebod wordt genoemd, namelijk:

Heb God lief boven alles en je naaste als jezelf.

Als de kern in deze wet en het samenhang gevende principe erachter zie ik de God van het EEN en het AL, de God als alomvattende oorsprong aan wie ik verwant ben. En dat geldt niet alleen voor mij maar voor alle andere mensen. In dat inzicht zijn alle mensen in hun diepste wezen niet alleen aan God, maar ook aan elkaar verwant in onze gemeenschappelijke oorsprong en uiteindelijke bestemming.

Ogenschijnlijk lijkt dit een absurditeit, gelet op alle verschillen in menselijke geaardheid, individuele drijfveren, normen, botsend gedrag, ruzies, haat, wreedheden, enz. Niettemin groeit sinds het eerste begin van dit inzicht bij mij meer en meer de overtuiging, dat onder en achter al deze verschillen in de grond van de zaak de verwantschap veel dieper en wezenlijker is; dat deze verschillen eerder te maken hebben met de mate van ieders inzicht en bewustzijn en vanuit welk kader wij God en elkaar telkens in allerlei situaties bezien en benaderen.

Naarmate wij onszelf meer openstellen voor en afstemmen op God, meer in harmonie zoeken te zijn met de wil achter en het wezen van de schepping, in diezelfde mate wordt onze eigen individualiteit minder een eigenzinnige identiteit die uiteindelijk alleen met zich zelf te maken denkt te hebben. In die mate wordt onze individualiteit meer transparant en beter in staat om de essentiële wil van God door te laten klinken. Dat wil niet zeggen, dat wij om aan onze bestemming te voldoen onze identiteit op moeten geven. Het betekent eerder, dat wij die in lijn proberen te laten zijn met Gods wil, zodat wij die versterkt doorgeven in plaats van te vervormen of af te zwakken.

Daar ligt ook de ruimte, waar wij met onze eigen vrije wil scheppend positief of negatief bezig kunnen zijn. Positief in harmonie met Gods wilspatroon/natuurwetten in de kosmos; of negatief waar onze individualiteit zichzelf tot norm verheft zonder afstemming op de grotere ordening.

In deze zin beleef ik de regels "Uw Koninkrijk kome; Uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel" als de kernregels van het gehele Onze Vader. En tegelijk ook van ons leven.

Zij geven als het ware de context waarbinnen al de overige regels herhalingen, verduidelijkingen en verbijzonderingen zijn, die toch allen neerkomen op de bede dat het al aanwezige koninkrijk ook in volledige manifestatie doorbreekt hier op aarde.

En dat doorbreken gaat niet zomaar vanzelf. Daar moeten wij aan werken met een bewust willen, geënt op inzicht en een bewuste levensbeschouwing. En daarnaast gevoed door kracht en kunnen wanneer je jezelf openstelt voor God en de creatieve energie zo min mogelijk gehinderd door eigengerichte individualiteit door je heen laat stromen.

4. GEEF ONS HIER ONS DAGELIJKS BROOD EN VERGEEF ONS ONZE SCHULDEN, ZOALS WIJ DEGENEN VERGEVEN DIE JEGENS ONS TEKORT SCHIETEN

In de beden in de nu komende hoofdstukken 4 en 5 gaat het om de beperkingen en onvolkomenheden in ons aardse bestaan in contrast met het rijk, dat komt en waaraan wij onszelf weer herinneren in de regels van hoofdstuk 6.

Voor ik nu inga op mijn beleving van het vragen om het dagelijks brood en om vergeving van onze schulden, heb ik behoefte om eerst stil te staan bij mijn opvatting over ons leven.

Waar ligt de begrenzing van ons leven. Tot hoever strekt zich ons bestaan uit en wat gebeurt er eigenlijk in ons leven tussen eerste kreet en laatste ademtocht.

Tegen die achtergrond kan ik daarna beter onder woorden brengen welke betekenis "dagelijks brood" en "schulden" bij mij hebben.

4.1. Betekenis en begrenzing van ons leven; reïncarnatie?

Zonder in dit bestek te willen gaan beschrijven wat reïncarnatie nu allemaal inhoudt of er een argumentatie voor te willen aanvoeren, wil ik toch enkele aspecten aanstippen. Voor een beschrijving van de reïncarnatie gedachte zelf, voorbeelden, meningen pro en contra, enz. verwijs ik naar bestaande literatuur (in de bijlage enkele titels). Hier noem ik alleen een paar elementen uit mijn opvatting over ons leven, die daar gedeeltelijk mee te maken hebben. Mijn opvattingen hierover zijn sterk in gang gezet en beïnvloed door het kennismaken met literatuur van en over Cayce. Het is overigens denk ik niet zo van doorslaggevend belang of U al dan niet de reïncarnatie opvatting huldigt. Als de reïncarnatie gedachte U niet zo aanspreekt betekent dat nog niet, dat dan automatisch de verder volgende ideeën zonder betekenis zijn voor U. Voor mijzelf alleen is die zienswijze meer aannemelijk dan de opvatting van een eenmalig bestaan met een begin en een eind. De functie van het hier aanstippen van deze ideeën is meer om het volgende in de bewoordingen vanuit mijn denkwereld beter te kunnen plaatsen tegen die achtergrond.

In mijn denken is een mens:

- enerzijds in zijn kernidentiteit een eeuwige ziel, door individualisering afgezonderd van God
- die anderzijds beschikt over een doorlopend ontwikkelende en veranderende vormgeving in tijd en ruimte met een fysieke en een geestelijke kant.

De fysieke vorm is een aards, materieel lichaam. Een organisme, dat zich ontwikkelt van eicel tot zuigeling en volgroeid lichaam en na de middelbare leeftijd weer in verval geraakt. Dit alles in een letterlijke stof-wisseling (opname, verwerking en afscheiding) als uitwisseling van stoffen in de aardse biosfeer. Wat dit betreft is de karakterisering in Genesis treffend in zijn eenvoud, waar gezegd wordt dat God de eerste mens maakte uit stof van de aarde en hem vervolgens de levensadem in zijn neus blies.

Daarnaast de vormgeving in geestelijk opzicht als zich ontwikkelende persoon met kennis, vaardigheden, opvattingen, inzichten, karaktertrekken e.d. Ook in een soort "stof"-wisseling met zijn omgeving, maar dan in geestelijk opzicht: het opdoen van ervaringen, leren van ervaringen en krijgen van inzichten en "afschieden" van kennis, inzichten en gedrag.

Die vormgeving in tijd en ruimte is naar mijn opvatting niet beperkt tot het ene mensenleven, maar ruimer. Die ziel drukt zich telkens afwisselend uit in tijdelijke aardse en niet-aardse vormen. Daarin worden de mensenlevens, de aardse incarnaties, de verschillende personen als de afzonderlijke kralen aan een ketting afgewisseld met niet-aardse bestaansperiodes. In die tussen-aardse periodes worden als het ware de ervaringen van het afgelopen leven verwerkt en kristalliseren de uitgangspunten voor de komende aardse incarnatie (= afdaling in het vlees) uit. Die verwerkte ervaringen slaan neer in het bewustzijn in het tussenaardse bestaan. Dat bewustzijn uit het tussenaardse bestaan slaat om in een soort onderbewustzijn in het volgende aardse bestaan. De ervaringen van voorgaande levens worden daardoor als het ware afgegrensd van het huidige bewuste bestaan. In de tegenwoordig in de belangstelling gekomen regressie therapieën kan die vergrendeling doorbroken worden wanneer teruggegaan wordt tot voor de geboorte en tot in andere levens. Zoals de gebeurtenissen binnen een leven een oorzakelijke samenhang hebben (oorzaken en

gevolgen van de persoon zelf en in wisselwerking met zijn omgeving), zo ook is er die samenhang tussen verschillende incarnaties.

In die opvatting speelt het begrip karma een rol, een denkwijze die in dit korte bestek niet valt te behandelen, hooguit aan te stippen.

Iedere actie roept een reactie op. Als ik iemand anders in mijn bewuste of onbewuste gedrag beschadig of tekort doe, dan laat dat een onbalans achter. Er blijft een soort rekening te vereffenen, een fout te herstellen, een negatief karma. Die vereffening kan plaats vinden door de fout te herstellen als dat nog kan en de ander dat ook aanvaardt als vereffening. Het kan ook, doordat ik mijn fout inzie en de ander mij vergeeft, het kwijtscheldt en het mij niet blijft nadragen. Het is een soort lading, die tot ontlading moet komen, ontkracht moet worden en daar heb je beiden deel aan. Die lading, die onbalans in dit geval is negatief karma. Zo ook kan je gedrag positief karma tot gevolg hebben. Dat uitwerken van karma vraagt om het weer terugkeren van balans, om het vereffenen van rekeningen, het leren en het opdoen van inzicht.

De werking van dat karma laat zich niet beperken door de begrenzing van een mensenleven, maar het grijpt daaroverheen. Daarin ligt de band tussen verschillende incarnaties. Gebeurtenissen in dit leven kunnen te maken hebben met het uitwerken van karma, dat ontstaan is in vorige levens. Het is een bekend gegeven uit verschillende bronnen, dat de ontwikkeling die je in dit leven doormaakt in je leerervaringen met bepaalde mensen in je omgeving vaak personen betreft met wie in eerdere levens in andere - vaak omgekeerde (let op het leereffect) - rollen karma werd opgebouwd. Daarbij zijn veranderingen in leeftijdsverhouding, ondergeschiktheidsrelatie, geslacht, wel/geen familierelatie niet ongewoon. Wij blijken - door onzichtbare banden verbonden - meer aan elkaar te hangen dan wij vaak vermoeden.

In deze opvatting is het leven een grote leerschool, waarbij dit beperkte leven bovendien in een veel ruimer kader geplaatst is. Deze zienswijze sprak mij ondermeer aan, omdat hij mij op een aantal punten aannemelijker voorkwam dan vroegere opvattingen met of onlogische uitwerkingen, of onbeantwoorde vragen. Maar nogmaals, het is hier niet de plaats voor een discussie pro of contra de reïncarnatiegedachte. En het is bovendien niet nodig voor het vervolg van het verhaal.

4.2. Geef ons hier ons dagelijks brood

In deze bede spreek ik liever over het "hier" dan zoals ik vroeger geleerd heb: "Geef ons heden ons dagelijks brood". Dat drukt voor mij beter uit het "hier en nu" van dit aardse bestaan in tegenstelling tot de hemel en het komende rijk, waarover in de voorgaande beden wordt gesproken.

Dan heeft daarnaast het "dagelijks brood" in de loop van de tijd voor mij een wat andere lading gekregen dan de letterlijke betekenis van het dagelijks eten, zoals ik dat vroeger zag.

Het heeft natuurlijk nog steeds die letterlijke betekenis in de zin van de materiele voedingsstoffen, die ons lichaam nodig heeft om via de hiervoor genoemde fysieke stofwisseling in stand te blijven. Maar daarnaast betekent het voor mij ook het geheel aan dagelijkse indrukken en ervaringen voor onze geestelijke "stofwisseling", onze ontwikkeling op deze aardse leerschool.

Tenslotte betekent "dagelijks brood" naast deze betekenissen van materiele en geestelijke voedingsstoffen in de dagelijkse uitwisseling met onze aardse omgeving bovendien voor mij nog een vragen om Goddelijke kracht en inzicht in ons aardse bestaan, waarin wij gezamenlijk op weg zijn naar het komende rijk.

4.3. Vergeef ons onze schulden, zoals wij degenen vergeven die jegens ons tekort schieten

4.3.1. Schulden

Hoewel het woord "schulden" hier voor mij nooit de betekenis heeft gehad van "wij zondige mensen, tot niets goeds in staat", was het toch wel een begrip dat op dermate grote fouten sloeg, dat het zich daardoor eigenlijk buiten je eigen dagelijkse ervaringswereld plaatste. Dat heeft waarschijnlijk ook te

maken met het nogal versleten en misbruikte begrip zonde, waarvan ik me op een gegeven moment realiseerde dat het voor mij - evenals voor veel anderen - eigenlijk een geheel onwerkelijk begrip was. Het werd gebruikt zonder dat het eigenlijk een directe verbinding had met je eigen belevingswereld.

Van de vroeger gebruikte woorden "schulden" en "schuldenaren" in deze bede gebruik ik nog wel steeds het woord schulden, waar ik geen beter woord voor weet, maar dan meer in de betekenis van het hiervoor genoemde begrip karma. Het plechtstatige, niet meer van deze tijd zijnde woord "schuldenaren" vervang ik liever door "degenen die jegens ons tekort schieten". Dat tekort schieten jegens de ander - bewust of onbewust - dekt naar mijn idee beter de werkelijke betekenis van die tegenwoordig wat plechtstatige, vervreemdende woorden.

4.3.2. Vergeven door wie

Hiervoor heb ik al mijn opvatting genoemd, dat zonden, fouten, tekortschietend gedrag jegens anderen schulden of een negatief karma achterlaten: een te vereffenen rekening.

Het is een soort onbalans, die weer in evenwicht moet komen, een spanning die ontladen moet worden.

Het verzoenen kan gebeuren door alsnog het tekortschieten te herstellen of te vergoeden als dat nog kan, wat dan door de ander geaccepteerd moet worden als genoegdoening. Of door spijt of berouw te krijgen door het tekortschieten in te zien, waarbij de ander het moet willen vergeven of er een streep door halen.

In al deze bewoordingen blijkt, dat het een tweezijdig iets is. De een die tekort schiet en de ander die dat zo ondergaat; de een die tot inzicht komt en de ander die wil vergeven, er een streep door wil halen.

Op een gegeven moment realiseerde ik mij het vreemde in deze bede, dat wij God om vergeving vragen, terwijl niet wordt gerept over degenen jegens wie wij tekort schieten. Zou het niet logischer zijn onze rekening te vereffenen bij diegene die het direct aangaat in plaats van met een vraag om vergeving bij iemand anders aan te kloppen, namelijk bij God? Staat God daar niet buiten? Of is Hij niet hooguit mede-betrokkene?

Ik ben dat geleidelijk in verband gaan brengen met de idee van onze verwantschap met God en met elkaar. Wij zijn geen losstaande individuen, die niets met elkaar te maken hebben.

Dit is naar mijn idee ook de achtergrond wanneer Jezus ergens zegt, dat wat je je naaste aandoet, dat je dat Hem aandoet.

Daarnaast denk ik, dat als je oprecht bij God om vergeving vraagt voor je tekort schieten, in je diepste innerlijk tot inzicht en berouw komt, dat niet anders kan inhouden dan dat je dat ook bij de direct-betrokkenen wilt recht zetten.

4.3.3. Met gelijke munt en voorwaardelijk?

Betekent het "zoals" in het vragen om ons te vergeven zoals wij dat ook anderen doen, dat dat alleen maar geldt als wij het zelf ook doen? Ik denk het wel. Ik kan me niet goed voorstellen hoe het rijk komt als wij wel onze onvereffende rekeningen door God schoongemaakt willen zien, maar niet bereid zouden zijn om anderen te ontlasten van hun karma. Ik kan niet goed leven met de vroomheid, die met twee maten meet, namelijk met de opvatting dat Jezus voor ons al ons tekort schieten heeft aangezuiverd, ongeacht met welke instelling wij ons in ons dagelijks leven jegens onze omgeving gedragen.

5. DE VERZOEKING EN HET VERLOSSEN VAN DE BOZE

"Leid ons niet in verzoeking en verlos ons van de boze". Ook dit is zo'n formulering, die de nodige hoofdbreken oplevert als je jezelf oprecht probeert een voorstelling te maken in je werkelijke, dagelijkse ervaringsbeleving zonder in versleten stereotypen te blijven steken.

5.1. De verzoeking

"Verzoeking" in de protestantse versie zowel als "bekoring" in de rooms katholieke versie; beiden zijn het begrippen die zover van je af staan, dat het moeite kost te verwoorden wat je bedoelt.

Het is dan een verrassende ervaring te ontdekken hoe modern-rationeel deze ideeën in het Boeddhisme zijn uitgewerkt. Het juist handelen, dat afhankelijk is van juist zien.

Dat juiste zien wordt belemmerd door:

- lobha (gehechtheid, zelfzucht, begeerte)
- dosa (woede, haat, afkeer)
- moha (onwetendheid)

Het gaat erom niet afgeleid te worden van wat werkelijk belangrijk is door een versluierd en vervormd beeld van de werkelijkheid of door een gebrek aan een richtinggevend oordeel om zelf te onderscheiden wat werkelijk en wat niet of minder belangrijk is.

Het gaat erom een eigen mening te durven hebben, een op inzicht gebaseerde rust en zelfverzekerdheid, waarin je leven niet rusteloos en stuurloos meedrijft als speelbal van wat anderen belangrijk vinden of van gebeurtenissen die op je af komen.

Inzicht in de zin van zo onbevooroordeeld mogelijk opgebouwde levenservaring. Maar ook letterlijk "inzicht": leren luisteren naar de stem van binnen, je geweten.

Bij onze wens dat het rijk komt is het van belang je leven met een daarop afgestemde gemotiveerdheid te leven en je niet te laten opjagen of onder de indruk te laten brengen door uiteindelijk niet belangrijke machten of je te laten aantrekken door uiteindelijk door de mand vallende waarden. Vanuit deze overwegingen ben ik gekomen tot de bewoordingen:

"Leer ons zonder vooroordeel omgaan met anderen".

Omdat zuiver en onvervormd omgaan met de werkelijkheid vraagt om de ander vanuit zijn eigen waarden te benaderen, letterlijk recht te doen aan de ander. Respect voor de ander vraagt ook om die met een open, onbevooroordeelde houding tegemoet te treden. Vooroordelen jegens elkaar versterken het misverstaan en beschadigen van elkaar, waardoor het doorbreken van het rijk juist verder weg blijft in plaats van naderbij te komen.

"En laten we ons niet in beslag laten nemen door onbelangrijke of minder belangrijke dingen".

Om niet vast te lopen, dol te draaien of uiteindelijk te ontdekken schijnwaarden te hebben nagejaagd en geen tijd te hebben gevonden voor wat werkelijk belangrijk is. En dat wat werkelijk belangrijk is hangt samen met het naderbij brengen van het doorbreken van het rijk, met een levenshouding die zich openstelt voor het tot zijn recht komen van de schepping en van de ander.

Daarin past ook niet een denken of handelen, dat zich boven alles fixeert op het belang van de eigen tijdgebonden persoon in dit leven met bij voorbaat onderschikken van of niet meer zien van anderen of andere belangen. Een dergelijke houding sluit zich af voor het ervaren van elkaars gemeenschappelijke verwantschap en een daarop geënte belangenafweging.

5.2. Verlossen van de boze

Geleidelijk aan is in mijn denken het idee van een gepersonifieerde boze macht, de duivel, vervangen door een meer onpersoonlijke opvatting van "het" boze. Dat boze is dan veel meer een kwalificering

van al datgene wat met een negatieve uitwerking afleidt en verder weg brengt van het komende rijk en van Gods wil.

5.2.1. *De boze*

Zonder nu vroeger de duivel met zijn bokkepoten en zijn horens als een realiteit te hebben gezien, het beeld van een persoonlijke macht was er wel. De vorst van het kwade, van de duisternis, van de chaos, die in een grootse strijd gewikkeld is met de vorst van het licht. Dat is een beeld dat je in meerdere godsdiensten tegenkomt. In het Christendom heet het dan dat die strijd definitief beslecht is door Jezus de Christus, die als het ware een rekening betaald heeft, zich als zoenoffer heeft opgeofferd. Wat er ook gebeurt in de tijden tussen dat moment en het doorbreken van het rijk, er is daardoor hoogstens nog sprake van stuiptrekkingen van die al verslagen duivel.

Zo'n in persoonlijke machten (god, duivel) en handelingen (strijd, rekening vereffenen, zoenoffer betalen) vertaalde weergave heeft voor mij geleidelijk aan zeggingskracht ingeboet. Daarmee bedoel ik niet te zeggen, dat Jezus Christus voor mij als persoon geen werkelijkheid is (zie bijvoorbeeld 1.2. en 6.4.). Maar het is als het ware een wijze van uitdrukken uit een ander wereldbeeld, een andere tijd, een andere taal. Zolang je vanuit een dergelijk wereldbeeld en met de beelden uit dat wereldbeeld denkt, geeft zo'n weergave duidelijk en juist weer waar het om gaat. Dat geldt ook voor mij als ik me daarin verplaats. Maar zodra ik vanuit mijn huidige wereldbeeld denk, wordt het een anachronisme zonder echte zeggingskracht of worden het beelden met een vervormde duiding. Op die manier kun je niet zo goed zeggen, dat de ene opvatting onjuist is en de andere goed. Overigens denk ik, dat dat helemaal niet zo bijzonder is. In onze communicatie met elkaar van alledag pas je ook telkens van die rolwisselingen toe, verplaats je jezelf ook regelmatig in het gezichtspunt van de ander om goed te begrijpen wat die ander wil overbrengen.

Voordat ik inga op mijn huidige opvattingen, eerst nog een opmerking over de mogelijkheid, dat ideeën kunnen uitgroeien tot reële machten met een eigen identiteit of zelfs persoonlijkheid als bij de God-vaderfiguur met een witte baard in de wolken, goden, afgoden of de duivel. Zoals het gerucht, uit het niets komend, macht gaat uitoefenen op het menselijk gedrag, doordat men het zelf die werkelijkheidswaarde toedicht. Zodra men ideeën of afgodsvoorstellingen als persoonlijkheden met macht gaat zien, krijgen zij ook macht omdat zij als een realiteit worden beschouwd waar men zelf betekenis aan toekent. En zo beginnen zij dan ook invloed uit te oefenen op het menselijk gedrag. In feite is de mens zo - weliswaar op een onbewuste manier - scheppend bezig. Denk aan het "Mind is the builder" wat ik eerder aanhaalde van Cayce.

Als je bijvoorbeeld geld, bezit of status als hoogst belangrijk ziet, wordt dat een bepaalde drijvende kracht, een macht of misschien wel een "afgod" met invloed op je gedrag. Als je door het belang van materieel bezit of status heen gaat zien, verliest die macht zijn greep op je gedrag.

Als mensen zich een godenwereld voorstellen waarin bepaalde krachten tot persoonlijke karakters met bepaalde rollen en macht zijn uitgewerkt, gaan die ook een eigen leven leiden. En worden zij een realiteit in het gedrag van die mensen. Zodra zij er doorheen gaan zien en er die macht niet meer aan toedichten, schrompelen dergelijke godenvoorstellingen ineen tot figuren uit een verhaal buiten de eigen werkelijkheid en zonder invloed op je gedrag.

Dat er overigens een geestenwereld is naast de fysieke menselijke wereld is voor mij een realiteit. Daarin zijn die "geesten" individuen, die hooguit in een ander zijnsstadium verkeren dan wij mensen in onze fysieke aardse verschijningsvorm. Maar termen als "de boze", "het rijk der duivelen" of "boze geesten" zijn voor mij eerder afspiegelingen en voorstellingswijzen uit een wereldbeeld, waar ik mij hooguit in kan verplaatsen, maar dat niet meer mijn realiteit is.

5.2.2. *Het boze*

Dan wil ik nu trachten te verduidelijken wat ik in mijn huidige opvattingen met "het boze" bedoel. Datgene wat ik hiervoor al omschreef als alles wat in ons gedrag de komst van het rijk tegenwerkt en niet in overeenstemming is met Gods wil: de harmonie zoeken met de wil achter/het wezen van de schepping en anderen behandelen zoals je zelf op prijs stelt behandeld te worden (de ander als uiteindelijk een verwante zien).

Ik ben geleidelijk meer en meer de opvatting toegedaan, dat in zijn wezenlijke kern het boze uiteindelijk telkens terug te voeren is tot gedrag dat voortkomt uit beperkt, eenzijdig, vervormd, bekrompen, zelfzuchtig zien. Dergelijk gedrag, dat niet uitgaat van de ruimte van het grotere verband van Gods wetten in de kosmos en de uiteindelijke verwantschap van ons allen is de grondoorzaak van het boze. Dat veroorzaakt het kwaad in al zijn gradaties van simpele misverstanden, elkaar vervormd zien en verkeerd beoordelend tot ergernissen en ruzies, leidend tot chaos, haat en nijd, elkaar tekort doen en beschadigen of zelfs vernietigen tot aan oorlogen toe.

Dat afstandelijke, belaste, en zoveel misverstanden oproepende woord "zonde" zie ik als het verkeerde gedrag, dat voortkomt uit onvolkomen zien en daardoor onvolkomen rekening houden met elkaar en met de uiteindelijk belangrijke waarden en verbanden in de werkelijkheid. Het gaat om het juiste gedrag dat alleen mogelijk wordt bij juist zien, de juiste instelling, de juiste motivatie zoals het Boeddhisme zo duidelijk heeft uitgewerkt.

Deze verandering in mijn denken ervaar ik tegelijkertijd ook als een mondiger beleving met een grotere betrokkenheid en verantwoordelijkheid van ons eigen gedrag. In mijn vroegere denken lag de persoonlijke betrokkenheid veel verder weg. De grote oorzaak van het kwaad - weliswaar naast de persoonlijke plicht om goed te leven voor iedere kleine en onbeduidende mens - was toch als het erop aankwam over ons hoofd heen de duivel die ooit de mens "verleid had", wat dat dan ook mag betekenen. Ook begrippen als "erfzonde" en "predestinatie" gaven toch een wat onwezenlijke ondertoon van een soort ontlastende overmacht als het ging om direct betrokken en verantwoordelijk menselijk gedrag.

6. WANT UW KONINKRIJK IS ER EN UW KRACHT EN HEERLIJKHEID VOOR EEUWIG

Met het uitspreken van deze overtuiging van de aanwezigheid van het rijk wordt het gebed afgesloten. Het is het afsluitende gedeelte na achtereenvolgens de openingsaanhef, na de bede om het doorbreken van het rijk en na de beden vanuit onze situatie hier, namelijk om het hier benodigde dagelijks brood, om in het reine te komen bij ons tekortschietend gedrag en om juist inzicht en onderscheidingsvermogen voor beter handelen. Het geeft het kader nog eens duidelijk aan waarbinnen wij leven en het houvast, waar je af en toe je richting begint kwijt te raken, de moed zou verliezen of kopje onder dreigt te gaan in het korte zicht van het dagelijkse gedrang en getrek waar we middenin zitten.

6.1. *Het rijk dat er al is*

Is dat niet in tegenspraak met de bede aan het begin: "Uw koninkrijk kome"? Nee, zeker niet. Als je alleen vanuit deze aardse wereld kijkt, dan is het rijk er duidelijk nog niet en kun je alleen maar hopen, dat het snel door zal breken.

Maar als je het vanuit de totale werkelijkheid bekijkt, dan weet je dat het rijk er al is en dat het onwrikbaar in aantocht is, dat Gods wil zich ook hier volledig zal manifesteren in ons zoals al in de hemel.

Voor het overbruggen van die ogenschijnlijke tegenstelling gebruik ik wel eens de volgende beelden: 's Nachts zeg je: de zon is er niet, het is donker. Maar tegelijkertijd weet je, dat de zon er wel degelijk is als je even afstand neemt van je aardse positie. In het heelal is er geen dag of nacht. Daar is altijd de zon. Dus beiden zijn waar. Het verschil zit in de positie van waaruit je het beschouwt.

Het andere verhelderende beeld ervaar ik iedere keer weer tijdens het vliegen. In de serene rust in het heldere zonlicht boven de wolken ben je letterlijk helemaal los van de aarde. Het gebeuren beneden - als je bijvoorbeeld over een land vliegt waar op dat moment oorlog is of als je door de wolken heen het gewoel van het verkeer in en rond een stad kunt zien van allerlei mensen die druk ergens mee bezig zijn - dat gebeuren is niet alleen in meters ver van je weg maar ook psychisch, emotioneel is het onwezenlijk ver van je af terwijl je het toch ziet.

Als je gaat landen verlaat je die serene wereld en duik je onder in de wolken om even later in een heel andere wereld weer volledig opgenomen te worden door bijvoorbeeld druilerige regen, druk verkeer, taxi's, mensen, zakelijke beslommeringen, haast, enz.

En toch zijn die beide werelden tegelijkertijd een even reële werkelijkheid.

Zo is ook het komende rijk op dit moment al een reële werkelijkheid. Het zal hier ook doorbreken, naarmate wij het minder beginnen tegen te houden met ons beperkte zien en gedrag en onze normen en waarden meer beginnen aan te passen afgestemd op die ruimere werkelijkheid.

6.2. *Uw kracht en heerlijkheid zijn realiteit*

In de vroeger gedachteloos uitgesproken trits "Van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid" maakte ik mij nauwelijks een voorstelling van wat dat dan wel waren: "Uw kracht en Uw heerlijkheid". Tegenwoordig versta ik daaronder dat Gods kracht, als een soort oerenergie, de energie is die de hele schepping laat draaien. Wij zijn en gebruiken maar een flintertje ervan, omdat wij ons nauwelijks realiseren dat we die kunnen aanspreken en bovendien niet weten hoe. En daarbij zet ik dan allerlei verschillende verschijningsvormen van diezelfde energie op een lijn: het bewust aanspreken, het op basis van het doorgronden van de wetten kunnen omgaan met bijvoorbeeld atoomkracht, fysieke kracht, psychische kracht, de kracht van liefde, paranormale vermogens, enz.

Ik denk, dat het nu nogal modieuze aangetrokken raken door allerlei krachten en vermogens van wat dan allemaal maar betiteld wordt als van paranormale aard (alsof we dan zouden weten wat het is) in

de toekomst na het terugkeren tot wat normalere proporties een acceptatie kan krijgen als bij gewone natuurwetten. Terwijl we vaak nog maar nauwelijks begrijpen hoe die krachten aan te spreken, volgens welke wetten ermee om te gaan, lijkt het toch wel belangrijk vanuit welke intentie je ermee omgaat. Dat geldt niet alleen voor de meer recente interesse hiervoor in het Westen, maar ook al van veel vroeger bij andere culturen. Ik doel hier op het onderkennen, dat je zulke krachten zowel ten kwade als ten goede kunt aanwenden en het belang van de drijfveren van waaruit je ermee omgaat. Wanneer sprake is van zuivere bedoelingen - d.w.z. niet op persoonlijke belangen van bezit, macht, aanzien, enz. gericht - mag je een toenemend vermogen verwachten om die krachten te activeren, om toegang te krijgen tot die onuitputtelijke bron om bij te laden. Dat geldt voor je inspanningen in een weerbarstige, negatieve omgeving, waarbij je het gevoel kunt hebben dat je krachten in een bodemloze put terecht komen die jouw vermogens uitputten. Het uitstralen van liefde, opgewektheid en een positieve instelling om je heen brengt uiteindelijk eenzelfde re-actie teweeg. Het reflecteert. Je roept die krachten op door als het ware die golfengte bij anderen te activeren. Ik denk, dat iets dergelijks ook het geval is bij genezende krachten of bij het zoeken van inzicht in ingewikkelde situaties. Bij een ontspannen je richten op, niet verkrampd door een "voor wat, hoort wat"-gedrevenheid of door gefixeerdheid op eigenbelang, komt het effect als het ware vanzelf en nemen geleidelijk ook die vermogens toe. Je ontdekt de waarheid van het "zoekt en je zult vinden". Maar eigenlijk zijn het niet jouw vermogens. Het is de kracht van God, die je kunt aanspreken en werkzaam kunt laten worden. Het lijkt erop of je je tijd- en persoonsgebonden weerstanden moet laten vallen, open en transparant moet worden om die kracht in en via jouzelf actief te laten worden.

Overigens geldt die wet van de weerskaatsing haast als een algemene natuurwet. Wat je in je omgeving uitstraalt, wordt uiteindelijk weer terug gereflecteerd. Dat geldt voor een positieve instelling, maar ook voor negatieve krachten die in anderen weer andere negatieve krachten oproepen of versterken.

Met het "Uw heerlijkheid is realiteit" bedoel ik letterlijk "heer"-lijkheid: de heerschappij van God als allesomvattende macht. God enerzijds als meest wezenlijke kern, richtinggevend beginsel en bron van alle energie en anderzijds mij en alle andere mensen en de hele kosmos, geschiedenis en toekomst in zich sluitend.

6.3. Voor eeuwig

In het "voor eeuwig", het voor altijd zonder begin of eind zit de moeilijk te begrijpen ongerijmdheid van tijd(elijkheid) opgesloten in eeuwigheid. Het tijdelijke en beperkte van deze aarde als onderdeel van Gods oneindigheid en grenzeloosheid in tijd en ruimte. Ik kan mij daar geen duidelijke voorstelling van maken. Ik zoek de verklaring daarin, dat onze huidige natuurwetenschappelijke theorieën weliswaar nog tekort schieten om dit te verklaren, maar zich ook juist op deze terreinen van hun beperkingen bewust beginnen te worden. Bij het ontwikkelen van een aannemelijke theorie over tijd, materie en ruimte zijn er meer verschijnselen (bijvoorbeeld zwarte gaten, antimaterie) die om een duidelijke inpassing vragen dan alleen het hiergenoemde verbinden van tijd en eeuwigheid.

6.4. Om Jezuswil

Bij het afsluiten van het gebed met Amen roep ik Jezus de Christus aan, die ik nog steeds in de ontwikkeling van de mensheid als een heel bijzondere, van God gezonden persoonlijke figuur zie. Iemand die zich - mogelijk in verschillende tijden in verschillende incarnaties - met het lot van de mensheid bemoeit en een leidende rol speelt bij de komst van het rijk. Waar hij zelf gezegd heeft onze voorspraak te zijn bij God de Vader is dit de achtergrond van het noemen en aanroepen van zijn naam bij het afsluiten van het gebed.

7. TOT SLOT

Op deze plaats aangekomen voel ik mij aan het eind van mijn poging nu eens systematisch een totaalbeeld te schetsen aan de hand van een aantal kernpunten uit mijn geloofsbeleving van nu. Hoe onvolkomen dan ook en voor een ander misschien vaak onsamenhangend en veel te slordig of simpel. Voor mijzelf had het in ieder geval waarde, was het een verhelderende oefening: jezelf dwingen systematisch het totaal de revue te laten passeren.

Nog wat kanttekeningen tot besluit.

Allereerst is het niet meer dan een tijdgebonden markeringspunt. Een soort tussenbalans, die er over enkele jaren waarschijnlijk weer anders uitziet. Een bericht van onderweg. Ik ben benieuwd hoeveel hiervan ik over vijf a tien jaar nog als herkenbaar - zij het mogelijk tijdgebonden en later verder ontwikkeld - kan zien en hoeveel ik dan met enige irritatie opzij zal leggen.

Bovendien is het niet alleen tijdgebonden, maar ook zeer persoonsgebonden. De twijfel bekruipt mij dan ook in hoeverre ik het beter als een persoonlijk soort dagboekontboezeming kan beschouwen of dat het toch ook waarde heeft voor anderen. Het is immers mijn persoonlijke ontwikkeling in denken. Het is daardoor ook sterk gekleurd door bijvoorbeeld mijn kerkelijke achtergrond, wat mij mogelijk zaken doet aansnijden of accentueren die sommigen slechts met moeite zullen kunnen plaatsen of overdreven zullen vinden. Voor anderen kunnen sommige opvattingen misschien ergerlijk of heiligschennend overkomen. Wees in ieder geval van mijn oprechte en zuivere bedoelingen overtuigd. Mogelijk vallen ze later wel te plaatsen of kunnen ze misschien nieuwe gezichtspunten ter overdenking bieden.

Tot diegenen, die het slechts als ontboezemingen van een warhoofd kunnen beschouwen: Het zij zo. Voor hen was het niet bedoeld.

De uiteindelijke reden om het toch niet alleen voor mijzelf te houden is gelegen in de overtuiging, dat er toch velen zijn die deze zelfde ontwikkeling doormaken. Daarnaast ga ik af op mijn eigen ervaring hoe welkom en bevruchtend het is van de oprechte ervaringen en opvattingen van een ander kennis te nemen bij je eigen zoektocht naar verder inzicht. Daarom besluit ik dit bericht van onderweg met de hoop, dat het tekenen van herkenning of misschien enkele nieuwe gezichtspunten mag aandragen bij andere tochtgenoten onderweg.

ENIGE LITERATUUR

Reïncarnatie

- Gina Cerminara, Many mansions, New York, 1967.
Hans ten Dam, Een ring van licht (dl 1+2, met een uitgebreide literatuurlijst), Amsterdam, 1983.
Noel Langley, Edgar Cayce on reincarnation, New York, 1967.
Peter Moss/ Joe Keeton, Ontmoetingen met het verleden, Helmond, 1980.
Jess Stearn, Taylor Caldwell's psychic lives, New York, 1972.
Ian Stevenson, Reïncarnatie, 20 gevallen van vermoedelijke wedergeboorte, Amsterdam, 1981.
Dick Sutphen, You were born again to be together, New York, 1976.

Algemeen

- Alice Mortley, Christus in U, Wassenaar, 1981.
Elisabeth Keesing, Antwoorden van Inayat, Den Haag, 1980.
P.D. Ouspensky, Wassenaar,
 Een nieuw model van het heelal (dl 1+2), 1978.
 Tertium organum, 1975.
 Op zoek naar het wonderbaarlijke, fragmenten van een onbekende leer, 1979.
 De vierde weg, 19878.
Jess Stearn, Edgar Cayce the sleeping prophet, New York, 1967.
Thomas Sugrue, There is a river (The story of Edgar Cayce), New York, 1976.